

Rechtsbescherming bij kinderbeschermingsmaatregelen geborgd?

Evaluatie pilot kosteloze rechtsbijstand kinderbescherming

Wat is de pilot kosteloze rechtsbijstand kinderbescherming?

Tijdens de pilot kosteloze rechtsbijstand kinderbescherming kunnen ouders die te maken krijgen met een procedure over gezagsbeëindiging of uithuisplaatsing **kosteloos rechtsbijstand krijgen** van een gespecialiseerd advocaat.

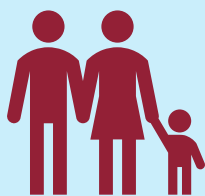

Waar ging het evaluatieonderzoek van Pro Facto over?

Pro Facto heeft onderzocht in hoeverre het bieden van kosteloze rechtsbijstand **bijdraagt aan de rechtsbescherming** van ouders en kinderen. Daarnaast is onderzocht wat de **uitvoeringslasten** van de pilot zijn en hoe rechtsbescherming van ouders en kinderen verder verbeterd kan worden.

Belangrijkste bevindingen

Ouders hadden voor de start van de pilot vaak geen rechtsbijstand vanwege de kosten of onbekendheid met de mogelijkheden en manieren om een advocaat in te schakelen.

De regeling voor kosteloze rechtsbijstand neemt die obstakels weg doordat:

- de rechtsbijstand kosteloos is (zonder eigen bijdrage);
- de rechtbank een advocaat toewijst aan een ouder.

Rechtsbijstand van ouders levert een **belangrijke bijdrage aan de rechtsbescherming**.

Een **advocaat**:

- zorgt voor een meer gelijkwaardige positie tussen procespartijen (*equality of arms*);
- helpt ouders hun standpunt beter naar voren te brengen en effectiever verweer te voeren;
- legt ouders uit hoe de procedure verloopt, wat er op de zitting gebeurt en wat de rechter heeft besloten;
- gaat waar mogelijk met ouders op zoek naar alternatieve oplossingen (waardoor uithuisplaatsing niet (lang) nodig is);
- heeft ook oog voor het belang van het kind.

Kinderen krijgen geen ondersteuning op basis van de pilot. Hoewel advocaten ook oog hebben voor het **belang van het kind**, vertegenwoordigt de advocaat primair het standpunt van de ouder(s). Daarom vormt rechtsbijstand van ouders geen waarborg dat het belang van het kind ook altijd voldoende wordt behartigd.

Conclusie

Kosteloze rechtsbijstand **verbetert de rechtsbescherming van ouders**.

De rechtsbescherming en ondersteuning van **kinderen** wordt door de pilot **niet per definitie verbeterd**, maar verdient wel nadere aandacht.

Onderzoeksmethode

- Documentenstudie
- Kwantitatieve analyse
- Interviews met ouders en professionals uit het veld
- Interviews met rechters en advocaten
- Expertmeetings

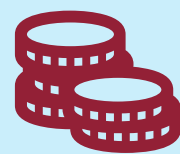
Uitvoeringslasten en kosten van de pilot

De **rechtbanken** hebben te maken met **extra uitvoeringslasten** in verband met het toewijzen van een advocaat aan ouders. De directe uitvoeringslasten zijn (zeer) beperkt voor de overige ketenpartners (Raad voor Rechtsbijstand, Raad voor de Kinderbescherming en Gecertificeerde Instellingen).

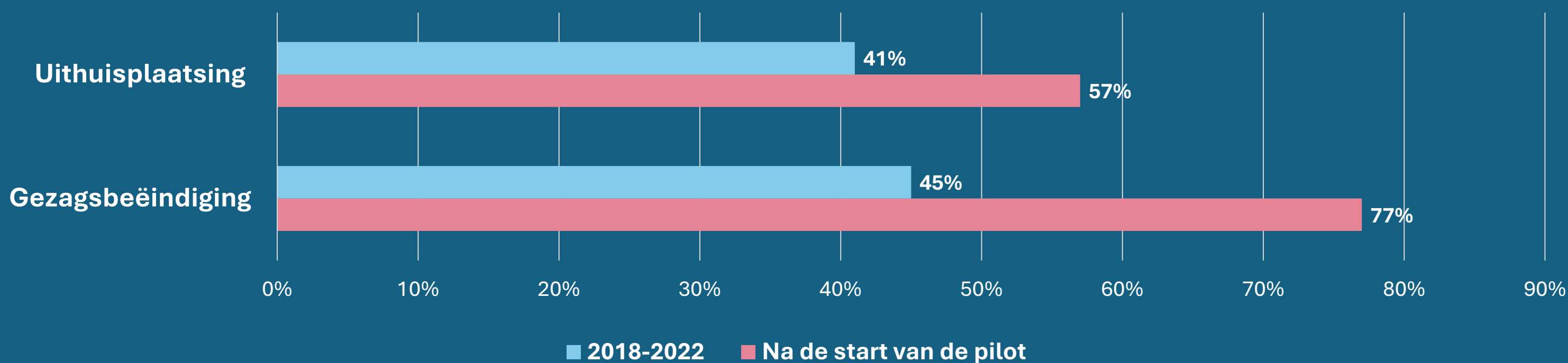
De betrokkenheid van een advocaat heeft geen significante invloed op de **voorbereidingstijd** van procesdeelnemers en **zittingsduur**. Verder blijkt (vooralsnog) niet dat de pilot leidt tot een langere **doorlooptijd** van procedures of meer **hoger beroepszaken**.

De **directe kosten** van de pilot over de periode januari 2023 t/m december 2024 zijn naar schatting **€ 6,7 miljoen**.

Vaker sprake van bijstand door een advocaat

Percentage procedures waarin ouders zijn bijgestaan door een advocaat

NB. Vanwege registratiefouten en –onvolkomenheden is het aannemelijk dat ouders gedurende de pilot in meer procedures zijn bijgestaan door een advocaat dan weergegeven in de figuur.

Verdere verbetering rechtsbescherming

Professionals en ouders zijn voorstander van het omzetten van de pilot in een definitieve regeling. De regeling kan worden verbeterd door:

Ouders ook kosteloze rechtsbijstand te bieden in **andere kindbeschermingsprocedures**, in het bijzonder bij verlenging van de uithuisplaatsing.

Ouders waar **het kind niet woont** maar die wel gezag hebben ook kosteloze rechtsbijstand te bieden.

Kinderen tijdens de procedure de **mogelijkheid van ondersteuning** te bieden. Dit kan een bijzondere curator of een vertrouwenspersoon zijn.

Praktische knelpunten in de regeling voor kosteloze rechtsbijstand **op te lossen**, waaronder op het gebied van **informatievoorziening** aan ouders.